

**ग्राम पंचायतीच्या कर्मचा-यांच्या किमान
वेतनासाठी अनुदान मंजूर करणेबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग

शासन निर्णय क्र.कृपीएम २६९९/प्र.क्र.२०६(१)/९१

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. दिनांक २१ जानेवारी, २०००

प्रस्तावना:- मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियमाच्या कलम ६१ प्रमाणे ग्राम पंचायतींना त्यांच्या आवश्यकतेप्रमाणे कर्मचारी नेमण्याचे अधिकार आहेत. सदर अधिनियमातील तरतुदीनुसार हे कर्मचारी ग्राम पंचायतीचे कर्मचारी आहेत. उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या क्र.एमडब्ल्यूए-१७१०/६९८०/एलएबी-७, दिनांक ३ जुलै, १९९० च्या अधिसूचनेनुसार सदर ग्राम पंचायत कर्मचा-यांना किमान वेतन लागू करण्यात आले आहे. परंतु शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की राज्यामध्ये अंदाजे २७.७०० एवढ्या ग्रामपंचायती असून त्यापैकी २३.६०० एवढ्या ग्रामपंचायतीने अंदाजे ४२,७८९ एवढे कर्मचारी नेमलेले असून जवळपास ४००० ग्राम पंचायतींनी कर्मचारी नेमलेले नाहीत व जवळपास ग्रामपंचायतींनी कर्मचारी नेमलेले आहेत त्यापैकी जवळपास ७० टक्के ग्रामपंचायती त्यांची आर्थिक कुवत नसल्यामुळे त्यांच्याकडील जवळपास २४००० कर्मचा-यांना किमान वेतन देवू शकत नाहीत. म्हणून शासनाने ग्राम पंचायत कर्मचा-यांच्या किमान वेतनासाठी अनुदान द्यावी अशी राज्यवरील वेगवेगळ्या ग्राम पंचायत संघटनांकडून मागणी होत होती. आता सध्या राज्यात प्रत्येक ग्रामपंचायती आपल्याआर्थिक कुवतीप्रमाणे कर्मचारी नेमू शकतील असेल त्यामुळे प्रत्येक ग्राम पंचायतीमधील कर्मचा-यांची संख्या वेगवेगळी आहे.

शासननिर्णय:- वरील सर्व परिस्थितीचा विचार करून प्रत्येक ग्रामपंचायतीमधील कर्मचा-यांचा आकृतीबंध व त्यांना द्यावयाचे किमान वेतन या संदर्भात शासनाने खालीलप्रमाणे थोरणात्मक निर्णय घेतला आहे:-

१) यापुढे खालीलप्रमाणे लोकसंख्येच्या धर्मातीनुसार ग्रामपंचायतीमध्ये कर्मचारी आकृतीबद्ध राहील:-

ग्रामपंचायत वर्ग	कर्मचारी संख्या	कर्मचा-यांचा प्रकार (प्रती ग्रामपंचायत)
अ) ० ते १०००	१	शिपाई/दिवाबती/पाणीपुरवठा कर्मचारी-१
ब) १००१ ते ३०००	२	शिपाई-१, दिवाबती/पाणीपुरवठा कर्मचारी-१
क) ३००१ ते ६०००	३	लिपिक/वसुली कारकून-१, शिपाई-१ तथा दिवाबती/पाणीपुरवठा कर्मचारी-१
ड) ६००१ ते १००००	४	लिपिक/वसुली कारकून-१, शिपाई-१, पाणीपुरवठा/दिवाबती कर्मचारी -१ / सफाईकामगार-१
इ) १०००० वरील	६	लिपिक/वसुली कारकून-२, शिपाई-१, पाणीपुरवठा/दिवाबती कर्मचारी-१, सफाईकामगार-२

२) मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियमातील तरतुदीनुसार यापुढेसुद्धा ग्रामपंचायतीमध्ये कर्मचारी नेमण्याचे अधिकार ग्रामपंचायतीस राहतील व संबंधीत ग्रामपंचायतीने त्यांच्याकडे प्रत्येक प्रवर्गांमध्ये किती कर्मचारी नेमले जावेत याबाबतची माहीती संबंधीत ग्रामपंचायत संबंधीत जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना कळवील.

३) सदर कर्मचा-यांच्या किमान वेतनासाठी जो खर्च येईल त्यासाठी शासन एकूण खर्चाच्या ५० टक्के एवढे अनुदान देईल व उर्वरीत ५० टक्के खर्च संबंधित ग्रामपंचायत करील.

४) कर्मचा-यांच्या किमान वेतनासाठी शासनाच्या हिश्याची रक्कम शासन संबंधित जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या अधिनस्त ठेवील. त्यानंतर ग्राम पंचायती प्रथम दरमहा आपल्या कर्मचा-यांना किमान वेतन देतील व त्यानंतर शासनाच्या हिश्याच्या रक्कमेची प्रतिपूर्ती मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्याकडून करून घेतील.

५) शासनाकडून ५० टक्के किमान वेतनाची रक्कम दिली जात आहे याचा आधार घेवून सदर कर्मचारी शासनाचे कर्मचारी आहेत अशी मागणी करता येणार नाही.

६) ज्या ज्या वेळेस उद्योग, उर्जा व कामगार विभागातर्फे किमान वेतनाचे दर वाढविले जातील त्या त्या वेळेस ते दर ग्रामपंचायत कर्मचा-यांना लागू होतील.

७) हा शासन निर्णय दिनांक १ जानेवारी, २००० पासून लागू करण्यात येत आहे.

८. हा खर्च कोणत्या लेखा शिर्षाखाली करावा याबाबतचे आदेश वेगळ्याने काढण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रा. का. पवर)
रासमाचे उपसचिव.

म्हत्वा,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
- ३) मा. उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
- ४) मा. मंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव,
- ५) मा. राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव,
- ६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ७) सर्व विभागीय आयुक्त,
- ८) सर्व जिल्हाधिकारी,
- ९) सर्व जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- १०) सर्व पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी,
(संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्यामार्फत)
- ११) सर्व ग्राम पंचायतीचे सरपंच,
(संबंधित पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी यांच्यामार्फत)
- १२) ग्राम विकास व जलसंधारण विभागातील सर्व कार्यासने,
- १३) निचड नसती (कार्यासन २१).